12423 ـ مىراج كېچىسىدە پەيغەمبەرئەلەيھىسسالام پەرۋەردىگارىنى كۆرگەنمۇ؟

سۇئال

رەسۇلۇللاھ سەللەللاھۇ ئەلەيھى ۋەسەللەم مىراج كېچىسىدە جەننەت، دوزاختىن ئىبارەت نۇرغۇن غەيبى نەرسىلەرنى كۆرۈشكە نائىل بولغان شۇ جەرياندا ئاللاھ تائالانىمۇ بىۋاستە كۆرگەنمۇ؟، ئەگەر كۆرگەن دېيىلسە، بۇ مەسىلىنى قۇرئان ـ ھەدىس بىلەن ئىسپاتلاپ بېرىشىڭلارنى سورايمەن؟

تەپسىلى جاۋاپ

بارلىق گۈزەل مەدھىيىلەر ئالەملەرنىڭ پەرۋەردىگارى بولغان ئاللاھقا خاستۇر.

كۆپچىلىك ساھابىلار پەيغەمبەرئەلەيھىسسالامنىڭ مىراج كېچىسىدە ئاللاھ تائالانى بىۋاستە كۆرمىگەنلىكىنى ئىلگىرى سۈرىدۇ. ئائىشە رەزىيەللاھۇئەنھادىن بايان قىلىنغان ھەدىستە: كىمكى پەيغەمبەرئەلەيھىسسالامنى ئاللاھ تائالانى كۆردى دېسە، ھەقىقەتتە يالغان سۆزلىگەن بولىدۇ دەپ بۇ ئايەتنى تىلاۋەت قىلدى:لَّا تُدْرِكُهُ الْأَبْصَارُ وَهُوَ يُدْرِكُ الْأَبْصَارَ ۖ وَهُوَ اللَّطِيفُ الْخَبِيرُتەرجىمىسى:كۆزلەر ئاللاھنى كۆرمەيدۇ، ئاللاھ كۆزلەرنى كۆرۈپ تۇرىدۇ، ئاللاھ (بەندىلىرىگە) مېھرىباندۇر، ھەممىدىن خەۋەرداردۇر دېيىلگەن. [بۇخارىي رىۋىيىتى 6832- ھەدىس].

ئەبى زەر رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ مۇنداق دەيدۇ: مەن پەيغەمبەرئەلەيھىسسالامدىن:مىراج كېچىسىدە ئاللاھ تائالانى كۆردىلىمۇ؟ دەپ سورىغانتىم، پەيغەمبەرئەلەيھىسسالام: مەن پەقەت نۇرنى كۆردۈم دېدى. [مۇسلىم رىۋايىتى261-ھەدىس].

ئىبنى ئابباس رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ: ئۇنىڭ كۆرگىنىنى دىلى ئىنكار قىلمىدى (يەنى راست كۆردى) ئۇ جىبرىئىلنى ھەقىقەتەن ئىككىنچى قېتىم سىدرەتۇلمۇنتەھا (دەرىخىنىڭ) يېنىدا كۆردى دېگەن ئايەتنى چۈشەندۈرۈپ، پەيغەمبەرئەلەيھىسسالام ئاللاھ تائالانى قەلبى بىلەن ئىككى قېتىم كۆردى» دەيدۇ. [مۇسلىم رىۋايىتى 258-ھەدىس].

ئىبنى قەييۇم رەھىمەھۇللاھ مۇنداق دەيدۇ: "ئوسمان ئىبنى سەئىد ئەددارىمىي رۇئىيا ناملىق ئەسىرىدەساھابىلارنىڭ مىراج كېچىسىدە پەيغەمبەرئەلەيھىسسالامنىڭ ئاللاھ تائالانى كۆرمىگەنلىكىگە بىرلىككە كەلگەنلىكىنى بايان قىلغان. بەزىلەر ئىبنى ئابباستىن باشقىلىرىنىڭ بىرلىككە كەلگەنلىكىنى قەيت قىلىدۇ. شەيخ ئىبنى تەيمىيە:ئەمەلىيەتتە ساھابىلار ئارىسىدا ئىختىلاپ يوق،

چۈنكى ئىبنى ئاببا رەزىيەللاھۇئەنھۇمۇ پەيغەمبەرئەلەيھىسسالام ئاللاھ تائالانى كۆزى بىلەن كۆردى دېمىگەن. ئىمام ئەھمەدتىن بايان قىلىنغان ئىككى رىۋايەتنىڭ بىرىدىمۇ بۇ قاراش ئاساس قىلىنغان، ئىبنى ئابباستىن بايان قىلىنغان ۋە ئىمام ئەھمەد بايان قىلغان ھەدىسمۇ، ئەبۇ زەر رەزىيەللاھۇ ئەنھۇدىن بايان قىلىنغان يەنە بىر ھەدىستە «ئاللاھنىڭ ھىجابى نۇردۇر» دېگەن سۆزنىڭ مەنىسىنى كۈچلەندۈرۈپ، شەيخۇل ئىسلام ئىبنى تەيمىيەنىڭ سۆزىنىڭ توغرىلىقىنى بىلدۈرىدۇ. ئەمما ئەبى زەر رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ رىۋايەت قىلغان «ئاللاھنىڭ ھىجابى نۇردۇر» دېگەن ھەدىستىكى نۇر سۆزىدىن «مەن نۇرنى كۆردۈم» دېگەن سۆز مەقسەت قىلىنغان بولىشى مۇمكىن. ئاللاھ ھەممىدىن ياخشى بىلگۈچىدۇر". [ئىسلام ئەسكەرلىرىنىڭ توپلىنىشى1-توم 12-بەت].

شيخۇل ئىسلام ئىبنى تەيمىيە مۇنداق دەيدۇ: "ئىبنى ئابباس رەزىيەللاھۇ ئەنھۇدىن بايان قىلىنغان سەھىھ ھەدىستە پەيغەمبەرئەلەيھىسسالامنىڭ پەرۋەردىگارىنى قەلبى بىلەن ئىككى قېتىم كۆرگەنلىكى ئىلگىرى سۈرۈلگەن، ئائىشە رەزىيەللاھۇئەنھا پەيغەمبەرئەلەيھىسسالامنىڭ پەرۋەردىگارىنى كۆرگەنلىكىنى ئىنكار قىلغان. ئىككى ھەدىسنىڭ ئارىسىنى بىرلەشتۈرگەن بەزى ئالىملار مۇنداق دەيدۇ:ئائىشە رەزىيەللاھۇئەنھا رەسۇلۇللاھنىڭ رەببىنى كۆزى بىلەن كۆرگەنلىكىنى ئىنكار قىلغان، ئىبنى ئابباس رەزىيەللاھۇئەنھۇ بولسا قەلبى بىلەن كۆرگەنلىكىنى ئىسپاتلىغان. ئىبنى ئابباستىن بايان قىلىنغان ھەدىسنىڭ تېكىستلىرى بەزىدەقەيتسىز، بەزىدە قەلبى بىلەن كۆرگەن دېگەن سۆز قېتىپ بايان قىلىنغان. (يەنى بەزىدەمۇھەممەد ئەلەيھىسسالام پەرۋەردىگارىنى كۆردى دىسە، بەزىدەمۇھەممەد ئەلەيھىسسالامئۇنى كۆردى دېگەن لەۋزى ئىلگىرى سۈرۈلگەن). ئىبنى ئابباستىن رەسۇلۇللاھنىڭ ئاللاھنى كۆزى بىلەن كۆرگەنلىكىنى دەلىللەيدىغانئوچۇق لەۋزى بىلەن بايان قىلىنغان ھەدىس ئىسپاتلانمىغان. شۇنىڭدەك ئىمام ئەھمەدنىڭ رىۋايەتلىرىدىمۇ، ئىبنى ئابباسنىڭ سۆزىگە ئوخشاش قەيتسىز ۋە قەيتلىكسۆزلەر ئىلگىرى سۈرۈلگەن. ھېچ بىر كىشى ئىمام ئەھمەتنىڭمۇ كۆزى بىلەن كۆردى دېگەن سۆزىنى كۈچلەندۈرغانلىقىنى بىلمەيدۇ. بەزى ئالىملار ئىبنى ئابباسنىڭ قەيتسىز(يەنى مۇھەممەد ئەلەيھىسسالام پەرۋەردىگارىنى كۆردى)سۆزىدىن، رەسۇلۇللاھ ئاللاھنى كۆزى بىلەن كۆردى دەپ چۈشەنگىنىدەك، ئىمام ئەھمەتنىڭ بەزى شاگىرتلىرىمۇ ئۇنىڭ قەيتسىز كەلتۈرگەن لەۋزىدىن كۆزى بىلەن كۆردى دېگەن چۈشەنچىنى ئالغان. كۆزى بىلەن كۆردى دېگەننى ئىسپاتلايدىغان ھېچقانداق شەرئى دەلىل يوق. شۇنداقلا ساھابىلەرنىڭ بىرەرسىدىنرەسۇلۇللاھ سەللەللاھۇ ئەلەيھى ۋەسەللەمنىڭئاللاھنى كۆزى بىلەن كۆرگەنلىكىنى ئىسپاتلايدىغان ھەدىس بايان قىلىنمىغان. شۇنداقلا قۇرئان-ھەدىسلەردىمۇ بۇنى ئىسپاتلايدىغان دەلىللەر بولماستىن بەلكى كۆز بىلەن كۆردى دېگەننى رەت قىلىدىغان ئايەت ۋە ھەدىسلەر بايان قىلىنغان".

ئىمام مۇسلىم رىۋايەت قىلغان ھەدىستە: ئەبي زەر رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ مۇنداق دەيدۇ: مەن پەيغەمبەرئەلەيھىسسالامدىن: مىراج كېچىسىدە ئاللاھ تائالانى كۆردىڭمۇ؟ دەپ سورىغانىتىم، پەيغەمبەرئەلەيھىسسالام: مەن پەقەت نۇرنى كۆردۈم دېدى. [مۇسلىم رىۋايىتى261-ھەدىس].

ئاللاھ تائالا بۇ ھەقتە مۇنداق دەيدۇ:سُبْحَانَ الَّذِي أَسْرَىٰ بِعَبْدِهِ لَيْلًا مِّنَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ إِلَى الْمَسْجِدِ الْأَقْصَى الَّذِي بَارَكْنَا حَوْلَهُ لِنُرِيَهُ مِنْ آيَاتِنَا تەرجىمىسى: ئاللاھ (بارچە نۇقسانلاردىن) پاكتۇر، ئۇ (مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامغا) قۇدرىتىمىزنىڭ دەلىللىرىنى كۆرسىتىش ئۈچۈن، بەندىسىنى (يەنى مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامنى) بىر كېچىدە مەسجىدى ھەرەمدىن ئەتراپىنى بەرىكەتلىك قىلغان مەسجىدى ئەقساغا ئېلىپ كەلدى. ئەگەر كۆزى بىلەن كۆرگەن بولسا ئەلۋەتتە بۇنى ئايەتتە كەلتۈرۈش بەك لايىق بولاتتى». [سۈرە ئىسرا 1-ئايەت]. ئەگەر رەسۇلۇللاھ سەللەللاھۇ ئەلەيھى ۋەسەللەم ئاللاھ تائالانى كۆزى بىلەن كۆرۈشكە مۇيەسسەر بولغان بولسا ئىدى، ئاللاھ تائالا يۇقىرىقى ئايەتتە بۇنى زىكىر قىلغان بولاتتى ئەلۋەتتە!.

ئاللاھ تائالا مۇنداق دەيدۇ: أَفَتُمَارُونَهُ عَلَىٰ مَا يَرَىٰتەرجىمىسى: (ئى مۇشرىكلار جامائەسى!) ئۇنىڭ كۆرگەنلىرى ئۈستىدە ئۇنىڭ بىلەن مۇنازىرە قىلىشامسىلەر؟ [سۈرە نەجم 12-ئايەت].

يەنە بىر ئايەتتە:لَقَدْ رَأَىٰ مِنْ آيَاتِ رَبِّهِ الْكُبْرَىٰ تەرجىمىسى: شۈبھىسىزكى، ئۇ پەرۋەردىگارىنىڭ (قۇدرىتىنى كۆرسىتىدىغان بۈيۈك ئالامەتلەرنى) كۆردى. [سۈرە نەجم 18-ئايەت]. ئەگەر رەسۇلۇللاھ ئەلەيھىسسالام ئاللاھنى ئۆز كۆزى بىلەن كۆرگەن بولسا ئىدى، بۇ مۇھىم ئىش ئەلۋەتتە زىكىر قىلىناتتى.

شەيخۇل ئىسلام ئىبنى تەيمىيە مۇنداق دەيدۇ: «ھېچ بىر كىشى دۇنيادا ئاللاھنى كۆزى بىلەن كۆرەلمەيدۇ،قىيامەت كۈنىدە مۆمىنلەر ئاللاھ تائالانى خۇددى ئاي-بىلەن كۈننى روشەن كۆرگەندەككۆزى بىلەن ئوچۇق كۆرىدۇ دېگەن قاراشنى قۇرئان ۋە ھەدىس مۇئەييەنلەشتۈرىدۇ. شۇنداقلا سەلەپ ئۆلىمالىرىمۇ بۇ ھەقتە بىرلىككە كەلگەن. (بۇ مەسىلىدە ئىختىلاپ قىلىشقان بەزى كىشىلەر پەيغەمبىرىمىز مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامئاللاھنى دۇنيادا كۆرگەن، بۇ كۆرۈشپەقەت ئۇنىڭغا خاس دەپ قارايدۇ).

ھەممىدىن توغرىنى بىلگۈچىئاللاھدۇر.